

HØY KLASSE!

EN FORBILLEDIG BOK OM ELITER OG OVERKLASSER

Anmeldelse av Kjell Vikene i Forskerforum 1/2015

Listen skal ligge høyt for å skrive ord som «skal du bare lese én bok ...», men jeg går god for det: Skal du bare lese én bok om overklasser og eliter i Norge, må det bli denne. Fokus for analysene i denne boken er indre forhold i disse klassene og elitene, der befolkningen som helhet er klangbunn for analysene.

I så måte kunne tittelen med fordel vært «Elite og overklasse i et egalitært samfunn», men det klinger ikke like bra, og jeg godtar det redaksjonelle valget. Ja, jeg godtar alle de redaksjonelle valgene: Denne boken er virkelig forbilledlig i sin utforming, fra omslag til innhold.

Boken er sjeldent godt redigert, og får forskningen til å fremstå som et stort og samlet prosjekt. Boken må delvis springe ut av NFR-prosjektet «Elites in an egalitarian society», der de tre redaktørene har vært seniorforskere, men forfatterlisten er utvidet med postdoktorer, stipendiater og forskere fra UiO, UiB og Høgskolen i Oslo og Akershus. «Dette er en empirisk basert bok om klasser og eliter i Norge, som forsøker å knytte noen forbindelser mellom klasseanalyser og elitestudier», skriver Korsnes i første setning av sin korte og presise introduksjon, og gir en kort historie om feltet.

Boken presenteres som et oppgjør med en faglig kløft mellom elite og klasseforskning med opphav i begynnelsen av 1900-tallet, der eliteforskningen tok avstand fra marxistiske klasseanalyser, en avstand som ifølge Korsnes har fortsatt å dominere denne delen av sosiologien. Dette gir boken et fagteoretisk perspektiv.

Selve innledningen er på 14 sider og setter standarden: Her kastes ikke plassen bort på ordgyteri, men utnyttes maksimalt av presist skrevne kapitler som alle holder høy klasse og som kompletterer hverandre. Forfatterne dekker et stort felt fra flere vinkler på en måte som fremstår som en samlet innsats, og boken er også befriende fri for overlapp og gjentakelser.

Fra den korte introduksjonen fortsetter boken med kapitler som redegjør for bokens etablering av nye analysemetoder, datainnsamling og bruken av registerdata, og gir underveis oversikt og korrekser til etablert teori. Noen kanoniserte forfattere er klangbunn her: Bourdieu er selvskreven, og danner en av pilarene for den analytiske metodeutviklingen. Max Weber går også igjen som dialogpartner, men boken utmerker seg med at den først og fremst handler om en presis kartlegging av vår norske samtid. Deretter handler det i størst grad om empiriske analyser: Om kulturelle, strukturelle, symbolske, konkrete og ervervede eliter og klasser; om utviklingstrekk og kjennetegn for og innad i de øvre lag i samfunnet; om kulturelle, politiske, økonomiske og utdanningseliter og overklasser; om «gylne gettoer» der elite samles; om utviklingstrekk i rekruttering til medisin og jus; om «luking» i de øvre lagene i samfunnet.

Kanskje gjør det iboende kravet til presisjon at forfatterne holder litt igjen: I mange av kapitlene er det store rom for å spekulere i og tolke funnene på mer radikale måter enn det som her blir gjort. Men dét er å være kritisk til boken på billigste måte: å ønske at en leste en annen bok. For boken er ikke en kritikk av det bestående, men en analyse av det. Og med alle faktaene som blir presentert, kan jeg spekulere selv.

